

1 MARCA - NARODOWY DZIEŃ
PAMIĘCI
ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH

PORTRETY

▶ CZYM BYŁO POWOJENNE PODZIEMIE NIEPODLEGŁOŚCIOWE?

POWOJENNE PODZIEMIE NIEPODLEGŁOŚCIOWE STANOWIŁO
PROSTĄ KONTYNUACJĘ
DZIAŁALNOŚCI NIEPODLEGŁOŚCIOWEJ Z OKRESU OKUPACJI
NIEMIECKIEJ, BĘDĄC NATURALNĄ KONSEKWENCJĄ WYBORÓW
DOKONYWANYCH NA POCZĄTKU WOJNY PRZEZ
DZIESIĄTKI TYSIĘCY KONSPIRATORÓW. BYŁO TEŻ PIERWSZYM
ODRUCHEM SAMOOBRONY SPOŁECZEŃSTWA POLSKIEGO
PRZECIWKO SIŁĄ NARZUCONEJ PRZEZ SOWIETÓW -
KOMUNISTYCZNEJ WŁADZY.

▶ ILU BYŁO ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH?

POWOJENNE PODZIEMIE NIEPODLEGŁOŚCIOWE AŻ DO
POWSTANIA NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” BYŁO PRZYKŁADEM
NAJLICZNIJSZEJ FORMY OPORU POLAKÓW WOBEC
KOMUNISTYCZNEJ WŁADZY. PRZEZ JEGO SZEREGI PRZEWINĘŁO
SIĘ PONAD 250-300 TYS. LUDZI
(Z TEGO KILKADZIESIĄT TYSIĘCY W ODDZIAŁACH ZBROJNYCH),
NIE LICZĄC WSPÓŁPRACOWNIKÓW I SYMPATYKÓW, A TAKŻE
OKOŁO 20 TYS. W SZEREGACH KONSPIRACJI MŁODZIEŻOWYCH.

▶ Z JAKICH ŚRODOWISK SIĘ WYWODZILI?

POLSKIE PODZIEMIE NIEPODLEGŁOŚCIOWE BYŁO EMANACJĄ DAŻEŃ NIEPODLEGŁOŚCIOWYCH SPOŁECZEŃSTWA POLSKIEGO WYRAŻANĄ NA PRZEKÓR WYBITNIE NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI GEOPOLITYCZNEJ.

UCZESTNICZYLI W NIM PRZEDSTAWICIELE WSZYSTKICH GRUP SPOŁECZNYCH I ZAWODOWYCH (INTELIGENCJA, ROBOTNICY I CHŁOPI), PARTII POLITYCZNYCH (OD SOCJALISTÓW Z POLSKIEJ PARTII SOCJALISTYCZNEJ PO CZŁONKÓW OBOZU NARODOWEGO), MŁODZIEŻ ORAZ CI WSZYSZY, DLA KTÓRYCH PODSTAWOWYM IMPERATYWEM DZIAŁANIA BYŁA GOTOWOŚĆ WALKI O WOLNĄ POLSKĘ.

▶ JAK DŁUGO TRWAŁ OPÓR?

POLSKIE PODZIEMIE NIEPODLEGŁOŚCIOWE JAKO ZJAWISKO MASOWE ISTNIAŁO DO WIOSNY 1947 R. DATA TA NIE OZNACZAŁA JEDNAK JEGO DEFINITYWNEGO KOŃCA,

PODOBNI

JAK NIE ZAMYKAŁ GO ANI POLSKI CZERWIEC I PAŹDZIERNIK 1956, ANI TEŻ MARZEC 1968, GRUDZIEŃ 1970, CZY SIERPIEŃ 1980. HISTORIA „ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH” TOCZYŁA SIĘ SWOIM WŁASNYM RYTMEM. SYMBOLICZNYM KOŃCEM ZBROJNEGO

OPORU

BYŁA ŚMIERĆ JÓZEFA FRANZAKA „LALKA”, ZABITEGO PRZEZ ZOMO 21 PAŹDZIERNIKA 1963 R. TAKŻE I ONA NIE ZAMYKAŁA JEDNAK OSTATECZNIE DZIEJÓW KONSPIRACJI POWOJENNEJ. DO KOŃCA PRL-U W CAŁYM KRAJU UKRYWAŁO SIĘ POD FAŁSZYWYMI NAZWISKAMI WIELU ŻOŁNIERZY PODZIEMIA. ŚCIGANI AŻ DO 1989 R. PRZEZ SB

TRWALI

ONI W KONSPIRACJI - TEJ JEDNOSTKOWEJ - WEWNĘTRZNEJ - Z DAŁA OD RODZIN, Z KTÓRYMI NIE DANE BYŁO IM SIĘ SPOTKAĆ PRZEZ KILKADZIESIĄT LAT.

► CO UDAŁO SIĘ ZYSKAĆ DZIĘKI WALCE „WYKLĘTYCH“?

POWOJENNE PODZIEMIE NIEPODLEGŁOŚCIOWE BYŁO Z PEWNOŚCIĄ GŁÓWNYM PRZECIWNIKIEM WŁADZ KOMUNISTYCZNYCH W PIERWSZYCH POWOJENNYCH LATACH.

TO MIĘDZY INNYMI ZA JEGO SPRAWĄ KOLEJNE SEKWENCJE WPROWADZANIA W POLSCE NOWEGO KOMUNISTYCZNEGO ŁADU PRZESUNIĘTE ZOSTAŁY O KILKA LAT, A W KONSEKWENCJI ŚMIERCI STALINA - OSTATECZNIE ZANIECHANE.

TO MIĘDZY INNYMI Z POWODU KONIECZNOŚCI ZŁAMANIA NAJPIERW ZBROJNEGO OPORU KOLEKTYWIZACJA W POLSCE ROZPOCZĘŁA SIĘ DOPIERO PO 1948 R., A ZDECYDOWANA ROZPRAWA Z KOŚCIOŁEM KATOLICKIM PRZESUNIĘTA ZAŚ ZOSTAŁA DOPIERO NA POCZĄTEK LAT 50.

▶ JAKĄ OFIARĘ PONIEŚLI „WYKLĘCI”?

ZBIOROWOŚĆ „ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH” ZAPŁACIŁA ZA PRZYWIĄZANIE DO TRADYCJI NIEPODLEGŁOŚCIOWEJ CENĘ NAJWYŻSZĄ SPOŚRÓD WSZYSTKICH GRUP, ŚRODOWISK WALCZĄCYCH O WOLNĄ DEMOKRATYCZNĄ POLSKĘ.

TO PONAD 5 TYS. OSÓB SKAZANYCH PRZEZ SĄDY WOJSKOWE NA KARY ŚMIERCI, PONAD 21 TYS. ZMARŁYCH I ZAMORDOWANYCH W WIĘZIENIACH (W TYM WIĘKSZOŚĆ TO CZŁONKOWIE KONSPIRACJI).

TO BLIŻEJ NIEZNANA LICZBA ZABITYCH W TRAKCIE TYSIĘCY PACYFIKACJI CIĄGNĄCYCH SIĘ PRZEZ PIERWSZE 10 POWOJENNYCH LAT, ZAMORDOWANYCH BEZ SĄDU W SIEDZIBACH URZĘDÓW BEZPIECZEŃSTWA (OKOŁO 20 TYS.).

TO PONAD 250 TYS. OSÓB SKAZANYCH NA KARY WIĘZIENIA Z POWODÓW POLITYCZNYCH, KILKASET TYSIĘCY DAJSZYCH ZRUJNOWANYCH ZDROWOTNIE, EKONOMICZNIE, SKAZANYCH NA BYCIE OBYWATELAMI II KATEGORII W PRL.

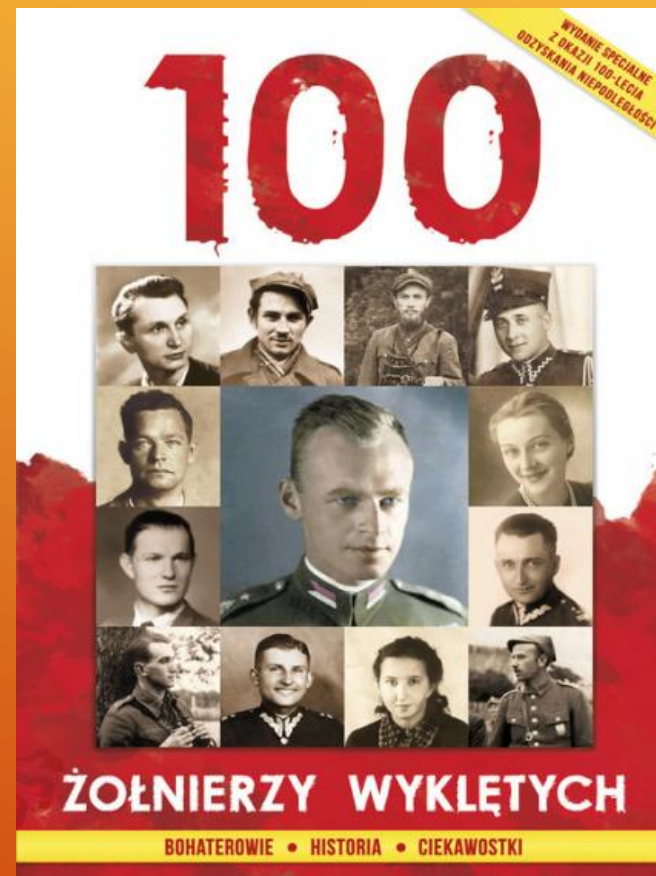
▶ DLACZEGO USTANOWIONO NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH?

USTANOWIENIE W 2011 R. 1 MARCA NARODOWYM DNIEM PAMIĘCI „ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH” STANOWI POTWIERDZENIE PRZEZ WOLNĄ, DEMOKRATYCZNĄ RZECZPOSPOLITĄ ROLI, JAKĄ ODEGRALI ONI NA DRODZE DO ODZYSKANIA PRZEZ POLSKĘ NIEPODLEGŁOŚCI.

WYBÓR TEJ DATY - ZWIĄZANEJ Z 60. ROCZNICĄ ZAMORDOWANIA PRZEZ KOMUNISTYCZNY APARAT BEZPIECZEŃSTWA CZŁONKÓW IV ZARZĄDU GŁÓWNEGO ZRZESZENIA WOLNOŚĆ I NIEZAWISŁOŚĆ - JEST TAKŻE SYMBOLICZNYM AKTEM UHONOROWANIA NAJWYŻSZEJ OFIARY ZŁOŻONEJ PRZEZ DZIESIĄTKI TYSIĘCY ŻOŁNIERZY PODZIEMIA POWOJENNEGO W TRAKCIE PIERWSZEJ KOMUNISTYCZNEJ DEKADY.

▶ „ŻOŁNIERZE WYKLĘCI”

PORTRETY

▶ ROTMISTRZ WITOLD PILECKI

ŻOŁNIERZ NIEZŁOMNY, ŻOŁNIERZ WYKLĘTY, ŻOŁNIERZ „RZECZYPOSPOLITEJ UTRACONEJ”, OSTATNI UŁAN RZECZYPOSPOLITEJ, „OCHOTNIK DO AUSCHWITZ”, JEDEN Z SZEŚCIU NAJODWAŻNIEJSZYCH LUDZI EUROPEJSKIEGO RUCHU OPORU W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ. JEST SYMBOLEM POLSKI, KTÓRA - W WYNIKU DZIAŁAŃ OKUPUJĄCYCH JĄ SOWIECKIEJ ROSJI I HITLEROWSKICH NIEMIEC - ZOSTAŁA BEZPOWROTNIE UTRACONA. NALEŻAŁ DO POKOLENIA URODZONEGO POD ZABORAMI, KTÓREGO MISJĄ BYŁO ODZYSKANIE PRZEZ POLSKĘ NIEPODLEGŁOŚCI, A GDY TO SIĘ DOKONAŁO - PRACA DLA WIELKOŚCI WOLNEJ OJCZYZNY. POKOLENIA WYCHOWANEGO NA CIĄGLE ŻYWYCH TRADYCYJACH POWSTAŃ NARODOWYCH I UKSZTAŁTOWANEGO PRZEZ ZAWOŁANIE „BÓG - HONOR - OJCZYZNA”.
ROZSTRZELANY 25 MAJA 1948 ROKU.

▶ FELIKS SELMANOWICZ „ZAGOŃCZYK”

FELIKS SELMANOWICZ „ZAGOŃCZYK” - ŻOŁNIERZ
ARMII KRAJOWEJ, A PO 1945 ROKU PODZIEMIA
NIEPODLEGŁOŚCIOWEGO.

ZOSTAŁ STRACONY RAZEM Z DANUTĄ SIEDZIKÓWNĄ
„INKĄ” 28 SIERPNIĄ 1946 ROKU.

► DANUTA SIEDZIKÓWNA „INKA”

WYROKIEM WOJSKOWEGO SĄDU REJONOWEGO W GDAŃSKU Z DNIA 3 SIERPNI 1946 R. ZOSTAŁA SKAZANA NA DWUKROTNĄ KARĘ ŚMIERCI. BOLESŁAW BIERUT NIE SKORZYSTAŁ Z PRAWA ŁASKI. CZEKAJĄC NA WYKONANIE WYROKU, Z WIĘZIENIA KARNO-ŚLEDZCZEGO PRZY UL. KURKOWEJ W GDAŃSKU PRZEKAZAŁA KREWNYM GRYPIS: „JEST MI SMUTNO, ŻE MUSZĘ UMIERAĆ. POWIEDZCIE MOJEJ BABCI, ŻE ZACHOWAŁAM SIĘ JAK TRZEBA”.

WYROK NA NIESPEŁNA OSIEMNASTOLETNIJ „INCE” WYKONANO 28 SIERPNI 1946 ROKU.

▶ ZDZISŁAW BADOCHA „ŻELAZNY”

PODPORUCZNIK ZDZISŁAW BADOCHA „ŻELAZNY” ZGINAŁ W WIEKU 21 LAT, BYŁ PEŁNYM ŻYCIA, NIEZWYKLE POGODNYM CZŁOWIEKIEM, SZANOWANYM I SERDECZNYM KOLEGĄ, ZNAKOMITYM DOWÓDCĄ I OFICEREM. PRZEZ NIEMAL 50 LAT PROPAGANDA KOMUNISTYCZNA PRZEDSTAWIAŁA JEGO WIZERUNEK JAKO ZDEGENEROWANEGO BANDYTY, BEZWZGLĘDNEGO MORDERCY NIEWINNYCH OSÓB, MILICJANTÓW, KOLEJARZY ITP. DOPIERO OD NIEDAWNA DZIĘKI PRACY WIELU HISTORYKÓW MOŻEMY POZNAĆ PRAWDZIWE, NIEZAFALSZOWANY WIZERUNEK ZDZISŁAWA BADOCHY I JEGO ŻOŁNIERZY, KTÓRZY NIEMAL WSZYSCY ZAPŁACILI NAJWYŻSZĄ CENĘ ZA WALKĘ POD ROZKAZAMI MJR „ŁUPASZKI” I PPOR. „ŻELAZNEGO”. ZARÓWNO ON JAK I WIELU INNYCH NIE MA DZISIAJ WŁASNEGO GROBU, ICH CIAŁA ZOSTAŁY POTAJEMNIE POGRZEBANE W NIEZNANYCH MIEJSCACH.

► GEN. BRYG. AUGUST EMIL FIELDORF „NIL”

7 III 1945 R. ARESZTOWANY PRZEZ FUNKCJONARIUSZY NKWD, KTÓRZY NIE ROZPOZNALI, Z KIM MAJĄ DO CZYNNIENIA. ZESŁANO GO W GŁĄB ZSRR. POWRÓCIŁ DO POLSKI W 1947 R. UJAWNIŁ SIĘ 3 V 1950 R. I JUŻ PO KILKU MIESIĄCACH, 9 XI 1950 R., W ŁODZI ARESZTOWAŁ GO UB. PODDANO GO BARDZO BRUTALNEMU I CIĘŻKIEMU ŚLEDZTWU. 16 IV 1952 R. SĄD WOJEWÓDZKI M. ST. WARSZAWY SKAZAŁ GO NA KARĘ ŚMIERCI.

WYROK WYKONANO PRZEZ POWIESZENIE 24 II 1953 R. W WARSZAWIE. POCHOWANY W BEZIMIENNEJ MOGILE NA CMENTARZU POWĄZKOWSKIM W WARSZAWIE. W LIPCU 2006 R. PREZYDENT RP LECH KACZYŃSKI ODZNACZYŁ GO POŚMIERTNIE ORDEREM ORŁA BIAŁEGO.

▶ SIERŻANT JÓZEF FRAN CZAK „LALEK”

21 PAŹDZIERNIKA 1963 ROKU, W OBŁAWIE FUNKCJONARIUSZY SB (SŁUŻBA BEZPIECZEŃSTWA) I ZOMO (ZMOTORYZOWANE ODWODY MILICJI OBYWATELSKIEJ) WE WSI MAJDAN KOZIC GÓRNYCH NA LUBELSZCZYŹNIE ZGINAŁ JÓZEF FRAN CZAK „LALUŚ”, OSTATNI ŻOŁNIERZ NIEPODLEGŁEJ II RZĘCZYPOSPOLITEJ. JEGO SIOSTRY, DOPIERO 20 LAT PÓŹNIEJ MOGŁY ZŁOŻYĆ CIAŁO (POZBAWIONE PRZEZ KOMUNISTÓW GŁOWY) W RODZINNYM GROBOWCU.

▶ ST. SIERŻ. MIECZYŚLAW DZIEMIESZKIEWICZ „RÓJ”

W WYNIKU DONOSU 13 KWIETNIA 1951 R. „RÓJ”, KTÓRY PRZEBYWAŁ WÓWCZAS WRAZ Z BRONISŁAWEM GNIAZDOWSKIM „MAZUREM” W GOSPODARSTWIE BURKACKICH WE WSI SZYSZKI (GM. KOZŁOWO, POW. PUŁTUSKI) ZOSTAŁ OTOCZONY. W AKCJI BRAŁO UDZIAŁ 270 ŻOŁNIERZY Z I BRYGADY KBW I NIEUSTALONA LICZBA FUNKCJONARIUSZY UBP I MO. GOSPODARSTWO ZOSTAŁO OTOCZONE POTRÓJNYM PIERŚCIENIEM TYRALIERY. AKCJĘ GRUPY OPERACYJNEJ WSPIERAŁ SAMOLOT ZRZUCAJĄCY FLARY OŚWIETLAJĄCE TEREN. PO KILKU GODZINACH OD ROZPOCZĘCIA AKCJI OBAJ WYSZLI Z UKRYCIA I PODJĘLI PRÓBĘ PRZEDARCIA SIĘ PRZEZ KORDON PRZECIWNIA. PADLI W KRZYŻOWYM OGNIU BRONI MASZYNOWEJ.

► GEN. LEOPOLD OKULICKI „NIEDŹWIADEK”

ZOSTAŁ ARESZTOWANY 27 III 1945 R. W PRUSZKOWIE W WYNIKU PROWOKACJI NKWD. PONOWNIE ZNALAZŁ SIĘ W WIĘZIENIU W MOSKWIE. SĄDZONY W PROCESIE SZESNASTU, W KTÓRYM UCZESTNICZYLI PRZYWÓDCY POLSKIEGO PAŃSTWA PODZIEMNEGO. SKAZANY NA DZIESIĘĆ LAT WIĘZIENIA („ZA TERROR, DYWERSJĘ, SZPIEGOSTWO WOBEC ARMII CZERWONEJ”). OFICJALNA SOWIECKA WERSJA WYDARZEŃ PODAJE, ŻE ZMARŁ 24 XII 1946 R. NA SKUTEK ZAWAŁU SERCA I PARALIŻU. ZWŁOKI SPOPIELONO. WEDŁUG INNEJ WERSJI ZOSTAŁ ROZSTRZELANY. 11 XI 1995 R. ODZNACZONY POŚMIERTNIE PRZEZ PREZYDENTA RP LECHA WAŁĘSĘ ORDEREM ORŁA BIAŁEGO.

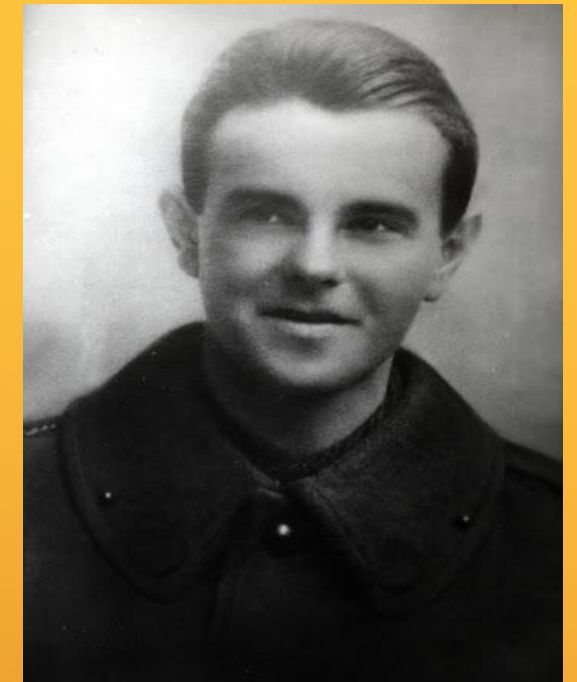

► **MJR. HIERONIM DEKUTOWSKI „ZAPORA”**

W CZASIE NIEMIECKIEJ OKUPACJI CICHOCIEMNY, BRONIŁ LUDNOŚĆ ZAMOJSZCZYZNY PRZED REPRESJAMI, A JAKO SZEF KEDYWU AK W INSPEKTORACIE LUBLIN-PUŁAWY PRZEPROWADZIŁ 83 AKCJE BOJOWE I DYWERSYJNE. PO WOJNIE JEDEN Z NAJSŁYNNIEJSZYCH BOHATERÓW ANTYSOWIECKIEJ PARTYZANTKI. NAJBARDZIEJ ZNANY I POSZUKIWANY PRZEZ SZWADRONY NKWD I UB ŻOŁNIERZ LUBELSZCZYZNY.

PODCZAS PRÓBY PRZEDOSTANIA SIĘ NA ZACHÓD, WSKUTEK ZDRADY, ARESZTOWANY.

PO TRWAJĄCYM PONAD ROK, BRUTALNYM ŚLEDZTWIE, **SKAZANY NA KARĘ ŚMIERCI 7 MARCA 1949 R.**, WRAZ Z SZEŚCIOMA PODKOMENDNYMI STRACONY W KATOWNI BEZPIEKI NA UL. RAKOWIECKIEJ W WARSZAWIE.

► MJR. ZYGMUNT SZENDZIELARZ „ŁUPASZKA”

NATYCHMIAST PO ARESZTOWANIU "ŁUPASZKO" ZOSTAŁ PRZEWIEZIONY DO WARSZAWY I OSADZONY W WIĘZIENIU MOKOTOWSKIM PRZY UL. RAKOWIECKIEJ. PRZEBYWAŁ W NIM 2,5 ROKU, DO 8 II 1951 R. W DNIU 23 X 1950 R. ROZPOCZAŁ SIĘ PROCES B. CZŁONKÓW OKRĘGU WILEŃSKIEGO AK.

WYKONANIE WYROKU NA ZYGMUNCIE SZENDZIELARZU PS. „ŁUPASZKA” WYZNACZONO NA 8 LUTEGO 1951 ROKU. 55 LAT TEMU OKOŁO 19.30 WYPROWADZONO GO Z CELI. POD CELĄ STRACENŃ ZORIENTOWAŁ SIĘ, ŻE DZIŚ NIE BĘDZIE SAM. OBOK STALI JEGO WIERNI TOWARZYSZE BRONI. PIERWSZEGO WZIĘLI „WIKTORA”. BYŁA GODZINA 19.55. SKRZYPNIĘCIE DRZWI, PRZYTŁUMIONE ODGŁOSY ODCZYTYWANIA SENTENCJI WYROKU I GŁUCHY STRZAŁ.

▶ ŹRÓDŁA:

WWW.IPN.GOV.PL

WWW.HISTORIAPOLSKI.PL

AUTOR TEKSTU

DR TOMASZ ŁABUSZEWSKI